

Innst. S. nr. 38

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument nr. 8:74 (2005-2006)

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Aspaker, André Oktay Dahl og Olemic Thommesen om bekjempelse av seksuelle overgrep mot barn med særlig fokus på barns og unges økte bruk av nye elektroniske media

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å

1. Fremlegge en oppdatert handlingsplan for å forebygge seksuelle overgrep mot barn.
2. Legge til rette for en økt samhandling mellom foreldre, frivillige organisasjoner, skoler og politi.
3. Legge til grunn Riksadvokatens vurderinger ved utformingen av straffereguleringen av forberedelseshandlinger til overgrep mot barn.
4. Vurdere å opprette et nasjonalt kompetansesenter for bekjemping av overgrep mot barn etter mønster av det engelske CEOP
5. Ta initiativ til at Norge slutter seg til nettverket Virtual Global Taskforce."

Forslagsstillerne viser til at det i den senere tid har blitt rettet søkelys mot at barn mangler effektiv beskyttelse mot uønsket seksuell oppmerksomhet fra voksne, som utnytter anonymiteten som Internett og andre elektroniske media kan gi potensielle overgripere. Forslagsstillerne viser til at det i England har blitt tatt en rekke initiativ for å forebygge overgrep mot barn, herunder at det er blitt tatt lovmessige skritt for å gi politiet mulighet til å gripe inn før det fysiske overgrepet er endelig fullbyrdet ("grooming"-bestemmelsen). Forslagsstillerne ser nødvendigheten av at det også innen-

for rammen av norsk rettstradisjon iverksettes effektive tiltak for å sikre og forbedre barns rettighetsvern, og har merket seg at justisministeren har varslet at departementet nå vurderer å fremlegge forslag om et forbedret regelverk om dette for Stortinget. Forslagsstillerne er av den oppfatning at det må mobiliseres bredt for å sikre barn mot overgrep og uønsket seksuell oppmerksomhet. Forslagsstillerne er opptatt av at man i debatten om hvordan bekjempe overgrep mot barn, heller ikke glemmer hva som også skjer off-line, og at involvering av myndigheter, voksenpersoner, organisasjoner, internettbransjen, kompetansemiljøer mv. skjer helhetlig og koordinert. Barn som utsettes for overgrep kan bære med seg traumer hele livet, utvikle psykiske problemer og få en forhøyet selvmordsrisiko. Forslagsstillerne ønsker derfor et sterkere fokus på denne problematikken i lys av de muligheter som moderne teknologi gir potensielle overgripere.

For å komme de ovennevnte problemer i møte er det nødvendig at et bredt spekter av virkemidler tas i bruk. Forslagsstillerne erkjenner at det er særlig viktig med et målrettet forebyggende arbeid, så vel som en effektiv reaksjon når faren for overgrep er akutt. Forslagsstillerne gjennomgår i dokumentet ulike tiltak som de mener det er naturlig å vurdere.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Torill Ø. Hanssen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, viser til forslaget i Dokument nr. 8:74 (2005-2006).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at forebygging av seksuelle overgrep mot barn er et sentralt anliggende for Regjeringen. Dette er understreket i Soria Moria-erklæringen.

Forslagets pkt. 1 og 2

Flertallet vil vise til at det brukes ressurser på flere områder for å styrke arbeidet for å hindre seksuelle og andre overgrep mot barn. Det er blant annet utarbeidet bedre og mer dekkende lovgivning for å beskytte barn; heving av kompetansen hos personer som arbeider med saker om seksuelle overgrep mot barn; bedre organisering av etterforskningen av slike saker, samt bedre samarbeid tverrsektorielt mellom fagpersonell som arbeider med disse sakene.

Flertallet vil peke på at de siste 10-15 årene har vært utarbeidet flere handlingsplaner om barn og seksuelle overgrep. Flertallet viser til at Barne- og familiedepartementet under regjeringen Bondevik II i 2005 utarbeidet en ny plan "Strategi mot seksuelle overgrep mot barn (2005-2009)" med en samlet oversikt over flere tiltak som gjelder beskyttelse av barn og håndtering av saker som gjelder overgrep mot barn. Videre kom det en evaluering av dommeravhør av barn i mai 2004 som har vært ute på høring. Rapportens anbefalinger skal nå vurderes og følges opp.

Flertallet understreker at etter at planer er utarbeidet, er det viktig å følge opp med handling. Regjeringen skal derfor etablere "Barnas Hus" etter modell fra blant annet Island i løpet av 2006. Et slikt hus vil være med på å samle de ulike offentlige etatene som er involvert i denne type saker på ett sted, og det vil bli lettere å gi ut informasjon til ofrene.

Forslagets pkt. 3

Flertallet viser til at med utvidelse av Internett og såkalt chatting på nettet, har også området der barn blir utsatt og eksponert for overgrep fra voksne personer, blitt utvidet. Flertallet deler forslagsstillers bekymring for og vurdering av at denne type handlinger som gjelder forberedelse til eventuelle seksuelle overgrep mot barn, er høyst alvorlig. For å motvirke slike overgrep legger Regjeringen i høst frem et forslag i straffeloven om å innføre en bestemmelse om "grooming", der det foreslås at det blir straffbart med forberedelseshandlinger. Forslaget tar utgangspunkt i den britiske bestemmelsen vedtatt i november 2003.

Forslagets pkt. 4 og 5

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil bygge videre på den brede kompetanse som finnes på dette feltet både i offentlig og privat sektor. Flertallet viser til at Redd Barna og Telenor sammen med Kripos har vært med å utarbeide et datafilter som hindrer tilgang til sider med overgrepsmateriale med barn.

Flertallet mener at internasjonalt samarbeid er viktig for å få best mulig resultat i denne type saker.

Kripos etablerer i disse dager en base hvor alle overgrepssbilder i Norge skal samles. Basen skal kunne kobles opp mot Interpols base. Dette vil lette arbeidet for etterforskerne betraktelig.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Regjeringen har satt ned en arbeidsgruppe med bred erfaring fra flere fagområder med mandat til å fremme forslag for å forebygge Internett-relaterte overgrep mot barn. Dette flertallet ser det som naturlig at denne gruppen ser på om Norge eventuelt skal tilslutte seg Virtual Global Taskforce. Før det vurderes om det skal opprettes et ytterligere kompetansesenter for bekjemping av overgrep mot barn, vil dette flertallet avvente innspill og forslag fra nevnte arbeidsgruppe.

Dette Flertallet vil understreke at forslagsstillerne reiser spørsmål som er viktige, og at disse problemstillingene vil gi oss store utfordringer i tiden framover. Flertallet vil derfor følge nøye opp arbeidet knyttet til seksuelle overgrep mot barn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at barns sårbarhet i dagens elektroniske samfunn krever nytenkende tiltak for å styrke deres rettslige stilling. Det er helt nødvendig at voksensamfunnet er villig til å møte denne problemstillingen på en offensiv måte. Disse medlemmer understreker samtidig at de tiltak som lanseres, også må tilrettelegges for å forebygge overgrep som skjer utenfor Internett.

Disse medlemmer viser til at det i dag er et fragmentert hjelpeapparat som møter barnet, uavhengig av overgrepets art. Det er et stort behov for samordning av det offentliges tilbud og oppfølging slik at hjelpen blir gitt på barnets premisser. Denne samordningen av hjelpetilbudet må skje i alle ledd og på tvers av fagprofesjonene, slik at tiltakene fremstår som helhetlige og koordinerte.

Disse medlemmer ser på etableringen av Barnas Hus som et grunnleggende utgangspunkt for å få til et slikt tilbud. Disse medlemmer er derfor svært kritiske til at regjeringspartiene ikke prioriterer et landsdekkende Barnas Hus umiddelbart, slik Stortinget har forutsatt. Disse medlemmer viser til at vi har tilstrekkelige erfaringer både fra Island og fra de 6 regionale Barnas Hus i Sverige til at dette forsvarlig kan gjennomføres nå. Disse medlemmer viser videre til at det er behov for å etablere flere regionale Barnas Hus og ber derfor Regjeringen om å etablere ytterligere 3 regionale Barnas Hus innen utløpet av 2007.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å etablere ytterligere 3 regionale Barnas Hus innen utløpet av 2007."

Disse medlemmer viser til at det i denne sammenheng også er sentralt at fagpersonalet får en tilstrekkelig innføring i taushetspliktsreglene slik at disse

fremstår som trygge ved praktiseringen av regelverket, og slik at taushetspliktsreglene ikke benyttes som et virkemiddel til ikke å yte hjelp. Dette er viktig både av hensyn til barnets personvern og av hensyn til at barna sikres effektiv hjelp når hensynet til barnets beste går foran. Disse medlemmer legger til grunn at Regjeringen vurderer behovet for klargjøring av taushetsplikts rekkevidde i ulike offentlige instanser og eventuelle behov for lovendringer.

Disse medlemmer understreker betydningen av at overgripere som søker kontakt med barn over Internett, stanses før de kommer så langt at de fysisk møtes. Disse medlemmer ser det som viktig at aktive forberedelseshandlinger omfattes, da et fysisk møte med overgriper utsetter barnet for en unødvendig alvorlig fare og undertiden vil være å regne som et overgrep. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har lagt frem høringsforslag om en ny såkalt "grooming"-paragraf og vil komme nærmere tilbake til dette spørsmålet under behandlingen av denne saken. Disse medlemmer forutsetter at Regjeringen fremlegger dette forslaget for Stortinget snarest mulig, og at det tas hensyn til de vurderinger som blant annet Riksadvokaten har gjort i forhold til Regjeringens høringsutkast.

Disse medlemmer viser til at et overgrep som skjer via digitale medier, er et like stort overgrep som dem som skjer i den fysiske verden. Det er videre viktig med en likestilling av digitale og analoge rom med hensyn til hvilken adferd som aksepteres. Disse medlemmer er videre på generelt grunnlag bekymret for at det på deler av Internett er i ferd med å bre seg en ukultur hvor trakassering, mobbing og brudd på privatlivets fred til tider er hovedregelen.

Disse medlemmer understreker viktigheten av at SAFT-prosjektet videreføres og videreutvikles når EU-finansieringen opphører, slik at det etablerte samarbeidet mellom ulike aktører ikke skusles bort. Disse medlemmer viser til svar på spørsmål nr. 143, datert 2. november 2006, og konstaterer at Regjeringen dessverre ikke ser ut til å ville bygge videre på de erfaringene som er gjort med sikte på styrking av dette viktige arbeidet. Disse medlemmer viser i denne sammenheng også til forslaget om å videreutvikle dette samarbeidet etter mønster av det engelske CEOP, med sikte på bedre og mer koordinert samarbeid til beste for barn som er i faresonen eller allerede har blitt utsatt for overgrep. Disse medlemmer legger til grunn at den type informasjonsarbeid som dette senteret har tilrettelagt for, både virker forebyggende, gir barn som har blitt utsatt for overgrep en klar formening om hvor de kan henvende seg, samt det enkelte overgrepsoffer et klart bilde av at det ikke er alene om sine opplevelser. Disse medlemmer understreker betydningen av dette, da undersøkelser viser at 85 pst. av norske barn ikke ville ha fortalt om negative opplevelser via nettet til en voksen.

Disse medlemmer viser også til at Kripos i et slikt samordnet arbeid må styrkes i sitt viktige arbeid for å få en mer effektiv bekjempelse av overgrep mot barn. Disse medlemmer er skuffet over flertallets manglende satsing på politibudsjetten og understreker betydningen av at Kripos settes i stand til å spille en nøkkelrolle i bekjempelsen av overgrep mot barn. Det er allerede i dag for få stillinger til å få stanset de overgripere som hver dag søker kontakt med barna på Internett og til å forebygge på internettsider hvor barn legger ut bilder av seg selv. Disse medlemmer vil komme tilbake til dette ved behandlingen av de årlige budsjetter.

Disse medlemmer er av den oppfatning at politiet bør ha en større og mer sentral rolle ved såkalt patruljering på nettet. Dette både forebygger og avdekker lovbrudd på nettet. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen om å utrede og komme tilbake til Stortinget med en sak om å opprette en politistasjon på nettet. Det må i denne sammenheng også sikres nok ressurser til politiet for en videreutvikling av patruljeringen på nettet.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en sak om å opprette en politistasjon på nettet."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen om å

1. Fremlegge en oppdatert handlingsplan for å forebygge seksuelle overgrep mot barn.
2. Legge til rette for en økt samhandling mellom foreldre, frivillige organisasjoner, skoler og politi.
3. Legge til grunn til de vurderinger som Riksadvokaten har gjort i sitt forslag til strafferegulering av forberedelseshandlinger til overgrep mot barn.
4. Vurdere å opprette et nasjonalt kompetansesenter for bekjemping av overgrep mot barn etter mønster av det engelske CEOP.
5. Ta initiativ til at Norge slutter seg til nettverket Virtual Global Taskforce.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utrede og på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en sak om å opprette en politistasjon på nettet.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen om å etablere ytterligere 3 regionale Barnas Hus innen utløpet av 2007.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:74 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Aspaker, André Oktay Dahl og Olemic Thommesen om bekjempelse av seksuelle overgrep mot barn med særlig fokus på barns og unges økte bruk av nye elektroniske media - vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 16. november 2006

Anne Marit Bjørnflaten
leder

Hilde Magnusson Lydvo
ordfører